

Лише органи місцевого самоврядування мають повноваження на здійснення змін у дорожньому середовищі, які направлені на підвищення безпеки дорожнього руху.

Отже, саме органи місцевого самоврядування є тими суб'єктами, які можуть і повинні виконувати провідну роль у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в межах територіальних громад.

Проте, на даний час органи місцевого самоврядування не виконують таку роль, більше того, в значній кількості територіальних громад органи місцевого самоврядування самоусунулись від виконання завдань по забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Враховуючи викладене, необхідно зробити висновок, що органи місцевого самоврядування повинні стати частиною загальнодержавної системи органів, які забезпечують безпеку дорожнього руху. Для досягнення вказаної мети необхідно забезпечити зміни у нормативно-правому регулюванні діяльності органів місцевого самоврядування у сфері безпеки дорожнього руху, шляхом встановлення чіткої компетенції органів місцевого самоврядування в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Воронюк Н.П.,

ад'юнкт кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ПРЕВЕНТИВНА ТА ПОСТАВАРІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Безпека дорожнього руху забезпечується своєчасним виявленням та запобіганням реальних та потенційних загроз

настання дорожньо-транспортних пригод, їх негативних наслідків та вжиттям заходів щодо подолання наслідків ДТП.

Отже, забезпечення безпеки дорожнього руху – це діяльність публічної адміністрації спрямована на своєчасне виявлення, запобігання реальним чи потенційним загрозам виникнення дорожньо-транспортних пригод, з метою попередження негативних наслідків та усунення їх у разі настання.

Виходячи з вказаного визначення, діяльність органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху як діяльність й інших органів в означеній сфері полягає у виконанні заходів у двох напрямках:

- запобігання реальним чи потенційним загрозам виникнення дорожньо-транспортних пригод, зменшення їх негативних наслідків – превентивна діяльність;

- подолання наслідків дорожньо-транспортних пригод – поставарійна діяльність.

Сукупність превентивних та поставарійних заходів утворюють правовий механізм, який спрямований на регулювання діяльності, спроможної посилювати рівень захищеності учасників дорожнього руху та інших осіб, навколишнього природного середовища, майна фізичних та юридичних осіб від реальних чи потенційних загроз настання дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків.

Превентивна діяльність органів місцевого самоврядування в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху спрямована на виявлення небезпечних для фізичних та юридичних осіб, навколишнього природного середовища факторів, які впливають на безпеку дорожнього руху, та здійснення заходів для попередження виникнення дорожньо-транспортних пригод й зменшення їх негативних наслідків.

Превентивна діяльність органів місцевого самоврядування передбачає виконання таких дій:

- аналітичні;

- планувальні;
- експертно-оцінювальні;
- реалізаційні;
- моніторингові.

Аналітичні дії передбачають вивчення статистичних даних щодо дорожньо-транспортних пригод, виявлення причин їх настання, причин погіршення їх наслідків, виявлення, місць концентрації ДТП.

Планувальні дії передбачають розроблення заходів щодо підвищення безпеки дорожнього руху. Планувальні дії мають ґрунтуватися на даних аналітичних дій та враховувати передові світові напрацювання в сфері безпеки дорожнього руху. В першу чергу доцільно вживати заходи щодо зменшення ДТП в місцях їх концентрації. Разом з тим, діяльність органів місцевого самоврядування має забезпечувати здійснення на постійні основі заходів щодо зменшення кількості ДТП, зменшення тяжкості наслідків ДТП та їх подолання.

Експертно-оцінювальні дії полягають у наданні фахівцями в сфері безпеки дорожнього руху висновків щодо запропонованих заходів, направлених на підвищення безпеки дорожнього руху. Прикладами таких дій є здійснення відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо управління безпекою автомобільних доріг» аудиту автомобільних доріг. Вказані правові механізми дозволяють здійснювати експертно-оцінювальні заходи в частині безпечності автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів та інших місць, призначених для пересування людей та перевезення вантажів за допомогою транспортних засобів.

Реалізаційні дії передбачають впровадження органами місцевого самоврядування розроблених заходів, направлених на підвищення безпеки дорожнього руху. Реалізація заходів може виявлятися як у діях технічного характеру: обладнанні вулиць безпековою інфраструктурою так і у виданні

нормативних актів, які встановлюють вимоги щодо безпеки дорожнього руху.

Моніторингові дії полягають у здійсненні аналізу наслідків вжитих заходів та напрацюванні рекомендацій за результатами такого аналізу.

З метою забезпечення належного рівня безпеки дорожнього руху превентивні заходи повинні вживатися щодо кожного з елементів безпеки дорожнього руху: безпечні автомобільні дороги, безпечні транспортні засоби, безпечна поведінка учасників дорожнього руху, безпечні вантажі.

Поставарійні заходи вживаються після настання дорожньо-транспортних пригод та є розтягнутими у часі: від заходів, що здійснюються в перші хвилини після ДТП до моменту повного відновлення потерпілих та їх соціалізації.

З урахуванням видів наслідків дорожньо-транспортних пригод, поставарійні заходи повинні вживатися з метою захисту:

- життя та здоров'я фізичних осіб;
- навколишнього природного середовища;
- майна фізичних та юридичних осіб.

За часом вжиття поставарійних заходів необхідно розглядати:

- першочергові;
- термінові;
- реабілітаційні.

Першочергові заходи виражаються у наданні першої допомоги потерпілим в місці настання дорожньо-транспортної пригоди; вжитті заходів щодо запобігання розповсюдженню небезпечних речовин, що вивільнилися (можуть вивільнитися) в результаті ДТП, вибухам, пожежам, пошкодженню майна.

Першочергові заходи вживаються самими учасниками дорожньо-транспортних пригод, іншими особами, які присутні на місці виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

З урахуванням статті 3 Конституції України, яка проголошує життя і здоров'я людини найвищою соціальною цінністю, першочергові дії при настанні ДТП в першу чергу мають бути направлені саме на рятування життя та здоров'я людей.

Згідно інформації Міністерства охорони здоров'я України за статистикою, допомога постраждалим в наслідок ДТП, надана протягом перших 4 хвилин, збільшує шанси на порятунок на 30%.

Таким чином, надання кваліфікованої першої допомоги у місці настання дорожньо-транспортної пригоди є вкрай важливим, та органи місцевого самоврядування повинні бути долучені до заходів, які забезпечують можливість її ефективного надання.

Завданням органів місцевого самоврядування в частині надання першої медичної допомоги має бути навчання пересічних громадян правилам надання такої допомоги.

В зв'язку з цим, органам місцевого самоврядування доцільно на базах комунальних закладів освіти створювати центри навчання надання першої допомоги, здійснювати фінансування такого навчання, здійснювати агітаційні заходи щодо необхідності навчання надання першої допомоги.

Крім того, органи місцевого самоврядування можуть підвищити швидкість прибуття автомобілів екстреної допомоги шляхом запровадження виділених смуг для громадського транспорту, автоматизованих систем керування дорожнім рухом тощо.

Швидкість прибуття екстрених служб до місця ДТП також залежить від місць дислокації таких служб. Даний факт відіграє значну роль у великих містах, які потерпають від заторів, та у маленьких населених пунктах, від яких місця дислокації екстрених служб знаходяться територіально далеко.

Згідно даних ДСНС гостро стоїть питання організації гасіння пожеж у сільській місцевості, де існує велика кількість

населених пунктів, час прибуття першого підрозділу в які перевищує максимально допустимі значення (20 хвилин).

В зв'язку з вказаною проблемою, Кабінетом Міністрів України було схвалено Стратегію реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій, реалізація якої знайшла свій вияв у Законі від 19.02.2021 № 1259-IX, яким внесено зміни до Кодексу цивільного захисту України та до повноважень органів місцевого самоврядування віднесено забезпечення пожежної безпеки на відповідних територіях та об'єктах, забезпечення функціонування пожежно-рятувальних підрозділів місцевої пожежної охорони для гасіння пожеж.

Термінові заходи вживаються спеціалізованими службами у місці настання дорожньо-транспортної пригоди чи у спеціально-обладнаних місцях та спрямовані на збереження життя та здоров'я потерпілих, навколишнього природного середовища та майна фізичних і юридичних осіб.

Ефективність вжиття таких заходів залежить від швидкості прибуття відповідних служб до місць ДТП та якості надання допомоги.

В зв'язку з чим завдання органів місцевого самоврядування в частині термінових заходів умовно можливо розділити на забезпечення:

заходів, спрямованих на швидке прибуття екстрених служб на місце ДТП;

заходів, спрямованих на ефективне відвернення наслідків ДТП.

Реабілітаційні заходи передбачають вчинення дій, направлених на відновлення суб'єктів та об'єктів, які постраждали внаслідок ДТП.

Реабілітаційні заходи повинні бути спрямовані на надання медико-реабілітаційної допомоги потерпілим внаслідок ДТП, надання постраждалим психологічної підтримки, впровадження заходів соціально-професійної реабілітації жертв дорожньо-транспортних пригод.

Таким чином, напрямками діяльності органів місцевого самоврядування по здійсненню реабілітації потерпілих внаслідок дорожньо-транспортних пригод є:

- організація надання медико-реабілітаційної та медико-психологічної допомоги;
- організація соціально-професійної реабілітації.

Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» передбачає, що органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції можуть фінансувати місцеві програми розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, зокрема щодо оновлення матеріально-технічної бази, капітального ремонту, реконструкції, підвищення оплати праці медичних працівників та фахівців з реабілітації (програми «місцевих стимулів»), а також місцеві програми надання населенню медичних послуг, місцеві програми громадського здоров'я та інші програми в охороні здоров'я.

Таким чином, органи місцевого самоврядування, здійснюючи діяльність в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в частині поставарійної діяльності повинні забезпечувати ефективне виконання відповідних заходів спеціалізованими службами та особами, діяльність яких направлена на подолання наслідків ДТП чи зменшення їх негативного впливу.